

BISERICA ȘI ȘCOALA.

Foaie bisericească școlastică, literară și economică.

Apare odată în săptămână: **DUMINECA.**

<p>PREȚUL ABONAMENTULUI. Pentru Austro-Ungaria: Pe un an 10 cor. — pe 1/2 an 5 cor. Pentru România și străinătate: Pe un an 14 fr. : pe jumătate an 7 fr.</p>	<p>PREȚUL INSERTIUNILOR : Pentru publicațiunile de trei ori ce conțin cam 150 cuvinte 6 cor.; până la 200 cuvinte 8 cor.; și mai sus 10 cor. v. a.</p>	<p>Correspondențele să se adreseze Redacțiunii „BISERICA ȘI ȘCOALA“ Ea r banii de prenumerațiune la TIPOGRAFIA DIECESANĂ în ARAD.</p>
--	---	---

Ordinațiune.

Înaltul minister al cultelor și instrucțiunii publice a dat ordinul-circular Nr. 83928/1903, de următorul cuprins:

În înțelesul art. de lege XLIII din 1891, în cauza arătării despre taxele de 30 fil., cari au să se încasseze, după elevii înscriși la școală, pe anul școlar 1903/4, pentru fondul de pensie regnicolar — până la regularea definitivă în ce privește acea arătare — fiind de trebuință a se face dispoziții transitorii, deoarece-ce ordinațiunea Nr. 45254 din 1895 a fost scoasă din vigoare prin ordinul Nr. 4120 pres. din 1902, și astfel inspectorii școlari nu dispun de datele necesare pentru facerea arătărilor despre contribuțiunea de 30 fileri, provoc comisiunea administrativă, să îndrumeze toate antistiile comunale și sfaturile orașenești, ca cerând listele tuturor elevilor înscriși în anul școlar 1903/4 în școalele populare cotidiane și în școalele civile, și cari nu au implinit anul al 15-lea al etății, după învățatori (adică, câte câți elevii s'au înscriș în acest an școlar la fiecare învățator în parte), să le trimită inspectorului reg. în termen de o lună de zile dela data comunicării ordinului de față.

În comunicat este a se arăta, dacă învățatorul este sau nu înscriș la fondul de pensie regnicolar.

Din partea acelor școale cari răscumpără taxa regnicolară de 30 fileri printr'o sumă a-

nuală, în loc de acest fel de arătare să se arete suma cu care contribuiesc.

Budapesta 1904 Februarie 19.

La chestia glasului Triodului.

(Reflexiuni de G. E. ...)

(Urmare).

III. Triodul privit în deosebi, după ce-lea espuse deja, fără îndoială e un stadiu intercalar, nu absolut independent de anul liturgic. Fiind anul liturgic regulat de serviciul învierii, care-l străbate d'a 'ntregul, urmează firește, ca. Triodul, ca o parte a aceluia, să lase cale deschisă acestui serviciu și să nu se sustragă de sub ordinea, căreia i-a cedat — cum am văzut — atât Penticostarul cât și Octoihul.

Bătrânul Triod și cedează, precum se și cade celuia care pe toată pagina propovăduiește umilința Vameșului și supunerea înaintea lui Dumnezeu. Numai apologeții Triodului, respective ai glasului VIII, ca inaugurator al Triodului, nu vor să-l înțeleagă.

Și nu vor să-l înțeleagă, deși nici dînsul — Triodul — nu-și reclamă dreptul de a stabili glasul dominant în decursul său.

Presentăm întâiu argumentele negative.

Vorbim earăși tabelar, după Triod:

Dumineca	Glasul stihirilor vecerniei	Glasul troparului	Glasul laudelor	Glasul bogorodișnei dinaintea doxologiei
Vameșului și Faris.	I	n'are tropar	I. III	VIII
Fiului rățâcit	I	"	II. IV. VIII	VI
Lăsatului de carne	VI	"	VI. VIII. I.	I
" brânză	VI	"	V. VI.	VI
I în post	I	"	IV	VI
II "	II	"	VI	VI
III "	VI	Troparul Crucii	IV	VIII
IV "	VIII	n'are tropar	I	I
V "	VI	"	IV	IV
VI "	sau Dumineca Floriilor			

De aci se face, din aceasta variație de cifre, evident, că Triodul nu ne presintă o regularitate consecutivă în melodiile sale, nici la vecernie, nici la troparele de la începutul utreniei, nici la laude, nici la bogorodișnele corespunzătoare stihirilor evangheliei din stadiul Octoihului; în timp ce în stadiile de mai înainte (ale Penticostarului și Octoihului) am văzut o frumoasă ordine nu numai singuratic la stihirile vecerniei, la tropare, laude, stihirile evangeliilor) ci și la toate deodată.

Dacă Triodul așa dară nu fixează nicăiri glasul dominant, prin aceasta a recunoscut totodată că ordinea glasurilor din stadiul Octoihului se estinde și peste sine (Triod), ear' de altă parte — că, mai ales în mijlocul variației melodiilor sale (presentate mai sus tabelar), are trebuință de un fir roșu, de un conducător *ce nu poate fi arbitrar*, ci numai glasul dominant al stadiului Octoihului, estins dela Dumineca XXXII după Rusalii până și peste Duminecele intercalare și întregul Triod.

Deci întreaga arangiere a Triodului nu ne lasă a conchide nici măcar indirect la glasul VIII ca inaugurator al său.

Acum să ne întoarcem la argumente pozitive.

Triodul, întâiu de toate, cedează serviciului Invierii (cuprins în Octoih) întâietatea. Causa pentru-că Triodul, ca period ce constituie *o parte numai* din cuprinsul anului liturgic, nu poate să suspendă mersul, *rațiunea* acestuia, ci din contră i-se supune. În chipul acesta ajungem să putem vorbi de glas dominant în întreg cuprinsul anului liturgic. Ear' aceasta nu numai micșorează întru ceva însemnătatea liturgică a Triodului și

pe cea religioasă-morală a acestui restimp, din contră, închide calea anomaliei de a vedea — precum se și ved — *două* feluri de praxe la arangierea serviciului bisericesc pe la bisericile noastre, pretinzând după sine fiește-care frunzător al cărților rituale că e pentru sineși — infailibil în chestia glasului Triodului.

Dar' cum stăm, în acest cas, cu interesul etic și estetic al cultului bisericesc, cu uniformitatea arangierii lui din momentul în care-l aranjăm în *două* feluri, deși avem unele și aceleași cărți rituale la mână și unii și alții?...

Ar fi odată timpul pentru înlăturarea acestei anomalii; dar' aceasta nu se va putea până nu se vor cerne temeinic părerile — și ale altora.

(Va urma).

Un memoriu

al lui

Moise Nicoară

de

Sever Secula.

Adaos.

Rugarea Românilor

din eparchia Aradului subșternută Maestatei Sale împăratului Francese I la anul 1814 pentru de a li-se da episcop român.*)

*Înălțate Împărate Domnule Domn
mult îndurate prea milostive!*

Neamul și preoțimea românească, din eparchia Aradului de legea grecească neunită, cu cea mai aplecată și credincioasă supunere ingenunchid a se ruga îndrăznește, ca prea-sfințita Maestatea Voastră după moartea cestui de acum episcop Pavel Avacumovici, lor episcop de neam român cu sângele și cu inima,

*) Mi-s'a pus la dispoziție documentul ce urmează aci, din partea părintelui *Emilian Micu*, într'o copie bine scrisă și »de car' se mai găsește pe la unii preoți afirmă», d-sa. A mai fost publicat acest document și anume, în „Biserica și Școala“ nrii 27 și 28 din 1878; în Mitropolia Românilor de P. C. Sa Dr. *Ivarion Pușcariu* și în »Cartea de aur« a d-lui *T. Păcățianu*, vol. I (confiscat). Eu l-am reprodus după manuscrisul ce mi-e la dispoziție.

Mi-s'a comunicat însă din partea P. C. Sale *V. Mangra*, vicar episcopesc, că nu acesta ar fi memorandumul prezentat de *M. Nicoară* la Curtea din Viena, ci unul cu mult mai voluminos și însoțit de adexe (Vezi Nota 2. pag. 17), a cărui conținut s'ar fi publicat în estras în »*Românul*«, ziarul lui *C. A. Rosetti*, din București.

Nu am dispus nici de timp nici de mijloace pentru a putea verifica dacă acest memorandum este acela-și cu cel-ce se va fi găsimd probabil, în Arhivul Burgului din Viena; dar chiar în cazul când ar fi un resumat defectuos al aceluia, conține motive suficiente, pentru caracterizarea mișcării ce ne preocupă. Și în fine — scriind eu studiul de față, n'am pretențiunea de a fi adus o nouă și deplină lumină asupra chestiunilor ce atinge; și cu atât mai puțin am putut consulta tot ce aș fi dorit. Sper însă, că atârgând atențiunea publicului asupra unor vremuri trecute, din domeniul vieții Românilor ungureni, lucrarea mea va servi de îndemn pentru alte lucrări și pentru *adunarea materialului istoric ce se va mai găsi resfirat*, pela unii și alții, din bătrân.

Și am publicat aci acest document și pentru motivul, de a da cetitorilor o icoană, dacă nu completă, cel puțin sugestivă, despre ideile, preocupățiunile și silințele generației, care a pornit campania desrobirei bisericeii noastre ortodoxe române, — în frunte cu *Moise Nicoară*.

român după milostiva sa îndurare a le da bine să voiască !

În toate zilele privește și cu nemuritoare și negrăită simțire a inimii mulțămitoare uimindu-se vede purtarea de grijă și înaltele orindueli a prea-sfințitei Maestății Voastre, care ca un adevărat părinte către fericierea noroadelor Augusticescului schiptru supuse le întocmește precum și scolele preparande din Aradul-vechiu, carea pentru deșteptarea și luminarea neamului românesc din părinteasca a Maestatei Voastre cu îndurare acum a se ridica te-ai milostivit, neamul românesc și clerul plin de mângăere întru atâta cu mai mare mângăere le-au primit întru cât în mai mare nădejde zerează de a gonî negura, carea la cea mai mare parte a preoțimeii și a neamului așa le cuprinsese mințile, cât nu putea să-și cunoască datorințele sale către D-zeu, nici către împăratul său nici către patrie nici către cel de aproape al său nici către sine însuși !

Ci ca nădejdea aceasta, care acum numai s'au înflorit, să poată aduce rodirile sale, și cât de curînd să-î ajungem secerișul, ca prea-sfințitei Maestatei Voastre să aducă credincioși, supuși patriei țării, cetățeni vrednici și bune mădulări neamului omenesc : De lipsă este o păstorească chepetenie de neamul său, care să poarte de grijă și să privegheze la luminarea neamului, ca nu înerezindu-î și rămânînd earăși în grija acelorășî, cari până acum la atâta număr de om or împedecat și or întăriat sau nu cum-va mijlociri potrivnici prin acestea întrebunțându-se din toate părțile în pașul său oprindu-o să slăbească și să nu poată apoi veni la rodirile cele coapte.

Nici odinioară dela prea-sfințita Maestatea-Voastră nici repusații înainte au fost împărații au putut acea îndurare pofți ca pre neamul românesc carele cu limba, cu nașterea, cu obiceiurile și cu portul de celalalte supuse neamuri a țării foarte se deshilinește la asemenea treaptă a culturii și a învățăturilor cu aceea să-î aducă !

Ne spun tabulele legilor, pline sunt și istoriile de mărturii cum că însași muma țara ungurească neamul aceasta românesc de un veac cu sine ba încă mai vechiu ca pre un ficior al său necăutând, la deshilinirea limbii și a legii l-au ținut și l-au crescut !

Cu dreptul acum de aici putem întrebă : De ce dar pre lângă atâtea grijă n'au urmat nici o nădejde ? De ce neamul românesc de-abea la treapta cea mai de jos a învățăturilor au ajuns ? De ce în toată monarhia austricească cei mai cuplîți făcători de rău sunt Români ? De ce neamul acesta la turburări din lăuntru mai totde-una este gata ? De ce la Romani vecini nu-și pot unu de altul păstra lucrurile sale, rar este să fie românul lucrători rar așisderea și norocos !

Augusticescule Impărat și apostolicescule Craiu ! Dă-ne îndrăsneală cu pricinile cele adevărate, a tuturor răutăților acestora, de carea omenirea se înflorează, precum acest neam cu cugetul său află în preamilostivul sin a prea-sfințitei Maestatei Voastre ca unui prea-îndurat părinte a tuturor supușilor săi, cu fiască credință a le turna !

Depărtată să fie toată uriciunea și toată pizma neamului și clerului românesc către neamul sêrbesc ; fiind tot de o lege cu sine și asemenea dreptatea a țării avînd, ci tot de am trebui să spunem ce e drept, pricina mai sus puselor urmări rele nu este tocma neamul sêrbesc, ci cu adevărat privilegiile acei părți a neamului acestuia cu milostivire dăruite, carea sub împărăția reposatului împărat *Leopold I.* cu patriarhul și mitropolitul lor *Arsenie Cernoviciu* pe la anul 1690 în părțile cele supuse sfintei coroane a țării ungurești

sub aceea augusticensă îngăduință au venit ca prin biruitoarele țesaro-crăiești arme cu ajutorul lui Dzeu mai curînd în ținuturile și lăcașurile ce le-au avut mai de nainte de iznou să se ducă și vrășmașii dencolo să se izgonească ?

Au doară ne înșelăm, sau mai virtos fiind-că toate privilegiile care ar împedeca dreptul altuia, rămân fără de nici o putere : Toate relele mai sus pomenite cu înalta lor îngăduință sau cuprinderilor datelor privelegiilor : și țesaro-crăieștilor de-asupra venitelor rezoluții, ci cu totul clerului celui mare sêrbesc le scriem ; carele cu vicleană măestrie sub forma privilegiilor făcînd întrebunțarea ca ne simțit să înșale și să prindă în lațul său pre român au căutat și au lucrat, care român dimpreună cu clerul său pentru prostia și neștiința sa fiind-că de lege sunt, n'au priceput înșelăciunea sêrbilor și de abea până astăzi s'au deșteptat din somnul cel păgubitoriū. Drept-aceea mai marii clerului sêrbesc vîzînd bunătatea romanilor cea proastă și făcînd întrebunțarea dintr'însa, au lucrat fără romanii, pentru Romani ce au vrut ei, că n'au fost nimenea a căuta cu scădere, altuia sie redicare precum au lucrat mai marii clerului sêrbesc cu Români !

Înăscuta dreptate a Maestatei Voastre cei prea-sfințite dintru acestea întâiū începătoriū, care cu aplecate genunche neamul și clerul românesc de legea grecească neunită prea-înaltei priviri le pune dreptei judecată a o duce bine să voiască !

Români cu lăcuința în părțile Ungariei cele dincolo de Tisa¹⁾ și în tot Ardealul care de demult se chema Dacia, mai nainte de a lua Ungurii stăpînirea în părțile acestea cu mulți ani sunt mai vechi.

Nici nu este vre-o îndoială cumcă Români, cari și astăzi în limba sa se numesc romani, doară nu ar trage începutul său dela coloniile Romanilor în Dachia puse, a căria în zilele alergării neamurilor cei universale cu venirea atâtea neamuri varvare precum numele și stăpînirea s'au pierdut așa și limba și portul prin jalnică turburare ca aceasta au desrădăcinat, însă mai puțin nația românească întru ființa sa nu au încetat cu rămășițele colonilor vechilor Romani, care de alte neamuri atunci se chema *vlahi* ear acuma *valahi*, venind Ungurii cu virtutea sa i-a tras către sine și cum pe alte neamuri care le-au aflat aicea așa și pre Romani lăsându-î în lăcașurile lor în soțietatea și soartea sa, cu sine i-au primit !

(Va urma)

Predică

la Dumineca V din post

»Nu știți ce cereți !«

(Marcu X. 38.)

Iubiților creștini !

Sfânta evanghelie de astăzi ne arată o întimplare foarte însemnată și vrednică de a fi luată în socotință de către tot creștinul ce voește să-și deschidă mintea și inimă către lumină și adevăr.

Băgînd de seamă vom vedea că cele scrise într'însa despre mărirea cea deșartă, se potrivesc

¹⁾ Socotindu-se direcțiunea după capitala împărăției.

și la noi atât de mult, că ori încât vom căuta, aceeași fire omenească aplecată spre lăcomie și spre fală vom afla; același om dornic și sêtos după înălțare și onoare lumească vom găsi în mulți dintre noi. Sbuciumarea după mărire și cinste deșartă, ca într'o oglindă, o vedem înțipărită în fața, în purtarea și în faptele oamenilor.

Dorul și pofta după mărire au orbit și au rănit și pe strămoșul nostru Adam. A voit să fie asemenea lui Dumnezeu, și ascultând de devolul care a băgat în el pofta măriri, a călcat porunca Creatorului său. Urmarea a fost, că lăcomia după mărire i-a adus osândă. De atunci prin toate timpurile și veacurile până în ziua de astăzi, dorul învăpăiat și pofta nestânsă după mărirea cea lumească au ațîțat tulburat și au frământat multe inimi și suflete din lume, ducând la perire pe mulți dintre cei-ce n'au ținut seamă de glasul scripturii, că: *»lumea trece și pofta ei, eară cel-ce face voia lui Dumnezeu rămâne în veci«* (I Ioan II, 17).

Cât de mare și lătită boală sufletească a fost și este aceasta între oameni vom înțelege și mai bine, dacă ne gândim că chiar și între apostolii lui Cristos s'au aflat unii stăpâniți de dânsa. Cristos, care era D-zeu și porunci Dumnezești a învățat pe apostolii săi, a văzut că și între ei se află doi, întăritați de dorul măriri lumești și a trebuit să-i mustre și să-i dojenească.

Pe când adecă Mânt. Cr. călătorea cu apostolii săi, vrând să meargă în Ierusalim la patimile pe cari avea să le suferă acolo, -- le spunea lor, că acolo va pătimi și va suferi multe chinuri, că va fi ocărit și batjocorit, va fi judecat și răstignit, va muri și va fi îngropat, -- îi mângăie și-i îmbărbătează să nu-și peardă nădejdea, că el a treia zi se va scula. Atunci în apostolii Iacob și Ioan -- cari erau frați, se deșteaptă pofta după mărirea lumească, și gândind că Iisus după înviere se va face împărat care să stăpânească peste lume, cer dela dânsul, să-i pună în fruntea stăpânirii pe unul de-a dreapta pe altul de-a stânga sa. Mântuitorul Cristos -- a cărui împărăție era împărăția spirituală a dreptății -- îi înfruntă zicându-le: *»Cel ce vrea să fie între voi mai mare, să fie voaue slugă, și cel-ce vrea să fie între voi mai întâie, să fie tuturor slugă«* (Marcu X, 43--44).

Eată iubitor, cât de tare a mâhnit și a întristat pe Mânt. Cr. pofta de mărire a apostolilor Iacob și Ioan, că a trebuit să-i mustre aspru, știind dumnezeescul Mântuitor, că cel-ce se îmbracă cu trufie s'a depărtat dela calea mântuirii, că după cuvintele sf. Scripturi: *»au iubit mărirea lumească mai mult decât mărirea lui Dumnezeu«* (Ioan XII 43).

Pofta după cinstea și mărirea deșartă a lumii, stăpânește și arde și astăzi pe o mare parte din oameni, cari mai mult iubesc mărirea lumii decât mărirea lui Dumnezeu și mai mult se doresc după cele pământești, decât după cele cerești.

Despre *pofta deșartă a măriri lumești* vreau să vorbesc eu astăzi iubitorilor mei fii și frați, în aceea bună nădejde, că arătându-vă chipul ei, cei-ce veți băga de seamă, că spinele ei s'a vîrit și în inimile căror-va dintre voi, să luați îndemn curat a-l stîrpi de acolo, ca nu cum-va pofta după deșartăciune să vă înșele, ci numai dorul către mântuire să vă încălzească, pentru-că după cuvintele ap. Pavel: *»Când se va Cr. viața noastră atunci și voi cu dânsul vă veți arăta întru mărire«* (Col. III 4).

Duhul sfânt să vă lumineze mintea prin cuvintele ce le grăesc eu astăzi!

*

Iubiți Creștini! Noi știm că D-zeu a făcut pe om din trup și din suflet. Trupul e din pământ, ear sufletul din suflarea dumnezească. Omul este dară o operă, o creatură în care și ceriul și pământul își au partea lor. Noi știm și aceea, că este o lege a firei, adecă a înțelepciunii lui D-zeu celei necuprinse de mintea noastră, că toate lucrurile din lume, ele înșile de sine tind și se nisuesc a se întoarce la obârșia lor, adecă acolo de unde și-au luat ființa sau începutul lor. De pildă: Să ne uităm la un arbore, la un pom și vedem, că răsare din pământ și crește trăgându-și cu rădăcinile nutremet și putere din pământ, ear cu crengile își trage hrană și nutremet din aer. Când a îmbătrânit arborul sau pomul și cade de furtună ori de seacă, ce se întâmplă cu el? Ajungând pe foc, o parte din el se preface în cenuse adecă pământ, ear alta în fum, adecă aer. Cu un cuvânt, se desface în acele părți din cari s'a făcut și a crescut. Tot așa se întâmplă și cu celelalte plante -- ierburi și burueni -- că la urma urmelor se reintorc în aer și pământ de unde ș-au luat viața. Ori să ne uităm la apă. Un singur strop ce cade cu ploaia, nu se perde, ci se silește și el pe căi multe și diferite a ajunge în păraie și văi, din aceste în râuri, și riurile în altele mai mari, până se varsă în mări, de unde stropii s'au ridicat la început în formă de nori.

Întocmai așa este, iubitorilor, și cu omul. Știut este că dânsul are aici pe pământ o chemare, o datorință sfântă, ca anume, să se perfecționeze, să se desevertască, adecă să se apropie de D-zeu prin viața sfântă și curată, care îi aduce pace și fericire pe pământ, ear în viața viitoare aduce sufletului fericire sfântă prin împreunarea lui cu D-zeu în mărirea cea vecinică.

Noi simțim că sufletul dorește și însătoșază după o fericire pe care nu o cunoaștem, iar trupul cearcă după plăceri și poftte pe cari le vede și le simte. Aceasta vine de acolo, că sufletul ca parte dumnezească venită din cer, tinde a-se întoarce iarăși în cer, iar trupul ca parte a pământului, către pământ se atrage.

De aici se naște în om o luptă, în care sufletul cu trupul se răsboiesc, binele cu răul se luptă între sine.

Armele sufletului sunt: înțelepciunea, bunătatea, mila, iubirea și nădejdea; iar armele trupului sunt pofttele și plăcerile lumești cu nenumăratele păcate ce sunt împreunate cu aceste.

Tăria și vrednicia creștinului stă dară în aceea, ca să-și înfrâneze pofttele păcătoase ale trupului ca sufletul să iasă biruitor, prin ceea-ce și trupul se va sfinți și învrednici de fericire sfântă pentru-că s'a lăsat înfrânat și codus de suflet.

Din contră, când trupul a biruit cu păcate asupra sufletului, va avea și trupul să se osândească și sufletul pentru-că s'a lăsat biruit de lutul cel slăbănog și păcătos.

O armă a trupului cu care se rănesc multe suflete, este și pofta după mărirea cea lumească. Pe mulți îi orbește aceasta și-i duce din păcate în păcate, până când pofttele cele rele i-au luat de tot în stăpânire.

Și ori unde vom cerca, ori de unde vom pleca: din jos în sus, ori dela cei mai mari către cei mai mici în jos, de asemenea și în tot locul, vom afla oameni stăpâniți de aceasta patimă rea.

Vom afla pe unii, că la ori-ce cauze, treburi și prilejuri, se îmbulzesc și se îndeasă înainte cu povețe și cu sfaturi, cari adese-ori nu sunt de nici un folos, — dar dâșii vreau că numai ale lor să fie luate în seamă, despre ei să vorbească oamenii și să-i laude. Alții vreau, că la ori-ce lucruri a lor voință și interes să le primească toți ceialalți, ca să se arate că ei sunt mai aleși și mai de frunte decât alții. Dacă nu sunt luați în seamă, se ceartă, se mânie, primește și strică lucrul cel bun, pe care ar trebui să-l sprijinească dacă nu l'ar stăpâni pofta după cinstea deșartă și fala trupească, și scris este: »*Ca cei ce sunt după trup, cele trupești pândesc, iar cei ce sunt după Duch cele duhovnicești*« (Rom. VIII 5).

Apoi vedem pe unii, că dacă au ajuns să cunoască și ei carte și să știe lega cuvintele de acolo unele de altele — dâșii se gândesc că sunt înțelepți și știutori, că n'au mai mult lipsă de povețele altora, ci merg de capul lor, dând dintr'o sminteală în alta și dintr'o cursă în cealaltă. Fala deșartă le-a orbit sufletul și după cuvintele Evang. Luca: »*Sunt întâi cari vor fi mai pe urmă*« (XIII, 30.)

Alții dacă au ajuns a vedea în mână adunat ceva câștig, apoi ce face? Se dau la trai domnesc. Câștigul adunat de el ori de părinții lui cu munca crunță se duce la beături și fumături domnești, pentru-ca să se arate că și ei știu duce trai domnesc, — în loc ca câștigul să și-l crească și înmulțască acasă, ca să aibă ceva pe când vor ajunge la lipsă și strămtoare.

Unii vreau să întrecă pe alții prin haine scumpe și măestre, uitând că lumea judecă hărnicia omului după ocolul lui și nu după șoldurile trupului. Hainele meșteșugite, cârgele, năfrămile și învălitoarele cele scumpe fac mărturie de casă goală și minte ușoară.

Poftă de fală și cinste deșartă mai au însă mulți robi înjugați la carul său frumos gătit, dar sêrac de bunătăți. Numai dacă vom cerca cu băgare de seamă în jurul nostru, apoi îi vedem svîrcolindu-se, că își vine adevărată milă de ei.

Unii sêtoși și dornici după cinste lumească, se frământă în chip și formă ca să ajungă la ceva diregătorie și slujbă, numai ca să fie mai de cinste decât ceialalți semeni ai lor. Iar după ce au ajuns la ea, unii asupresc, așteaptă mită, se poartă cu asprime și cu nedreptate către cel rămas înapoia lui, că așa să-și poată mai bine arăta puterea și mărirea lui cea deșartă, uitând musturarea sfintei scripturi care zice că: »*Domnul celor mândri le stă împotriva, iar celor smeriți le dă dar*« (Sob. Iac. IV, 6).

Altul clevește de rău și bagă cuvinte ispititoare în urechile stăpânilor, numai ca să se înalțe el în cinste și să scadă în preț pe aceia peste cari s'a ridicat. Sunt și de aceia cari ajungând și la cinstea după care atâta a suspinat, își negligă își lăsă înapoi economia, măestria ori lucrul și mulți se pornesc de odată că fala cea deșartă, — pe lângă că i-a băgat în păcat, i-a mai dus și la sapă de lemn.

Mulți robi ai mării deșarte, iubiților, mai sunt în lume, dar eu numai pe unul voi să vă mai arăt, care dintre toți este cel mai păcătos și mai de osândit. Este acela, care vine către tine și îți vorbește frumos, și-se arată că îți este binevoitor prieten și frate și zice că îți ușurează greutatea și sarcina, îți deșteaptă nădejdea ta și îți încălzește sufletul tău. Tu îi crezi și urmezi după el, îi dai și banul tău cel muncit cu sudoare amară și ești gata a-l rădica și pe umerii tăi — când în urmă te vezi amar înșelat, căci cel ce îl credeai binevoitor, prieten și frate te-a folosit numai de instrument ca să se căpătuiască el și tu ai rămas cu o nădejde perdută, dar te-ai înbogătit cu o pătenie tristă, care să te facă mai gânditor și mai așezat la judecată.

Eată, Iubiților mei, chipul mării deșarte! El se arată în lăcomie, se arată în trufie, în îngâmfare și în fală. În inima omului în care se

furișază și se vîrește sămânța lăcomiei, a trufiei și a îngâmării, acolo răsare pomul mării celei deșarte și desvoltându-se, înecă sămânța smereniei și a blândeții, întocmai precum într'o holdă șpinii și polomida lăsate slobode, înecă și omoară plantele cele roditoare.

Plugarul încă stârpește din vreme spini și măcăcinele cari îi fac pagubă în sămănăturile dela cari așteaptă rodul muncii și a ostenelelor sale. Creștinul adevărat încă are datorință a strîpi din inima sa aceste patimi și slăbiciuni, cari fac stricăciuni mari sufletului său și cari crescînd vor face ca trupul să biruiască asupra sufletului. Iar biruind trupul osîndi-se-va și trupul și sufletul căci zis este: »Nu iubiți lumea, nici cele din lume, de iubește cineva lumea, nu este dragostea Tatălui întrînsul. Pentru-că tot ce este în lume, pofta trupului este și pofta ochilor și trufia vieții nu este dela Tatăl, ci din lume este. Și lumea trece și pofta, iară cel ce face voia lui D-zeu, rămâne în veci» (I Ioan II, 15—17).

Depărtați dară dela voi, Iubiților, pofta cea deșartă a lumii și vă îmbrăcați în umilință și blândeță și nu vă temeți de lume și de asuprelele ei, căci prin blândeță veți învinge toate încercările, iar prin umilință veți înălța și în cinstea oamenilor și în iubirea lui D-zeu. »Smeriți-vă înaintea lui D-zeu și vă va înălța pe voi (Iacob IV, 10), zice sfânta Scriptură. Și iarăși în alt loc zice: »Tot cel ce se înălță, umili-se-va iar cel ce se umilește, se va înălța». (Luca XIV, II). Amin.

Tr. I Magier.

Singhelie.

Parohul nostru din Riușor Vincențiu Grama ne trimite o singhelie aflată în archiva parohiei de acolo, care după părerea noastră este de importanță istorică deosebită, și tocmai din motivul acesta publicăm transcrisă această singhelie spre a o cunoaște și publicul nostru cetitor.

Este o dovadă singhelia aceasta, că preoții nostri pe timpul cât biserica noastră nu a avut episcop, în trebuințele lor căutau refugiu și la episcopia din Buzău, pe lângă cea din Rîmnic.

Laudăm vrednicia părintelui Vincențiu Grama, care a desgropat din archiva comunei acest act și care promite că va scoate la iveală și alte documente importante din archiva parohiei. Fapta aceasta o recomandăm preoțimei noastre spre a o imita, deoarece este posibil, că asemenea acte mai stau ascunse în arhivele parohiale:

Filaret cu mila lui Dumnezeu episcop Buzăului.

Pavel marele Apostol al Domnului va și poruncește să se dea preoților poslamii tocmite

de la ceia ce'i chirotones de tocmirea preoților. Deci unii porunci ca acea plecându-se și acest smerit Chir David dela satul Riușor din ținutul Făgărașului. Pentru aceasta tocmim carte dela noi cu darul sfântului Duch a făcătorului deplin Dumnezeu l'am chirotonit pre lege și pre Pravilă: ipodiamon, Diacon și Preot, și poruncim tuturor celor ce cătră voi va veni acest slobod preot, archiereilor zic, preoților, Egumenilor, bărbaiilor și mirenilor boeri. cum s'au împodobit cu vrednicia preoției de Smerenia noastră, mărturisim de bărbat vrednic, credincios, cum este vrednic de rînduială ca acesta pentru tocmirea și întărirea lui dă-i-se această carte după-cum este obiceiul de la noi întărit.

Aceasta scriem.

Noemvrie 21. 7258.

Filaret Episcopul Buzăului.

Anul de la facerea lumii 7258.

de la Nașterea Domnului 1750.

(*Tel. Rom.◀)

CRONICA.

* *Preoții români din Macedonia.* În zilele trecute a murit jandarmul român *Gheorghe* din comuna Pleasa (Macedonia), care conform dispozițiunii mitropolitului era să fie înmormântat de un popă grec. Rudele și tovarășii mortului s'au opus însă acestei dispozițiuni, au gonit pe popa grec și au cerut, ca răposatul să fie înmormântat de preotul român Teodor în cimiterul românesc. Mitropolitul se înfuriază și declară valiului turcesc, că popa românesc nu e recunoscut de dînsul, că comunitatea rom. nu există la Bitolia și nici cimitir românesc. Lupta între Români și mitropolit devine tot mai agitată, rudeniile mortului declară că transpoartă cadavrul la Pleasa (la o depărtare de o zi și jumătate), ca să fie acolo înmormântat de preoți români, în fine valiul decide, ca mortul să fie înmormântat de preoți români în cimitirul românesc. Așa s'a și întîmplat.

Decisiunea valiului în cauza aceasta e importantă și din acel punct de vedere, că prin ea a recunoscut autoritatea turcească în mod oficios existența cimiterului românesc, care din partea Grecilor nu este recunoscută. Un merit mare în afacerea aceasta are și vice consulul român G. Ionescu, care a intervenit la valiul turcesc în faverul Românilor.

Din incidentul casului de înmormântare expus, diaconul Mitropolitului grec, însoțit de cavasul acestuia, s'au dus la locuința părintelui Teodor, după-ce prealabil au pândit momentul când cavasul Părintelui lipsea de acasă. După-ce au intrat în casă, sub pretext că vreau să-i comunice o noaună citație a Patriarhului, ei au tăbărit asupra preotului român, voină să-l aresteze și să-l ducă la Mitropolie.

Părintele Teodor însă a isbutit să se smulgă din brațele lor și să alerge la poliție. Imediat polițiștii

și un detașament de soldați au încunjurat casa, voind să prind pe agresori. Dar aceștia o șterseseră înainte.

* **Asentările.** La desbaterea §-lui 2 a proiectului contingentului de recruți în ședința din 11 l. c. s'a primit amandamentul ministrului apărării țării, în virtutea căruia asentările se vor face în zilele dela 21 Martie până la 30 Aprilie n. a. c. înrolarea noilor recruți în 9 Maiu n. ear timpul serviciului se va socoti dela 31 Decemvre 1903. Cu această ocaziune ministrul Nyiri a exprimat speranța, că noii recruți nu vor servi 3 ani deplin, ci cu șase sau șapte luni mai puțin.

* **Știre literară.** Dl Filippide profesor la universitatea din Iași va începe la 1 Martie publicarea „Marelui Etimologic“ (dicționarul etimologic al limbei române), cu care l'a însărcinat Academia Română. Aceasta lucrare nu va fi continuarea operei „Magnum Etymologicum“ al dlui B. P. Hașdeu, căci dl Filippide a început dicționarul dela litera A. Ceea-ce e caracteristic în opera savantului profesor este faptul, că lucrarea va fi scrisă cu ortografia fonetică, și nu cu cea academică.

* **Episcop demisionat.** A produs mare senzație procesul episcopului de Olmütz Dr. Theodor Khon, ovreu de origine, acusat, că a călcat secretul spovedaniei. De curând Khon a fost citat înaintea Papei Pius X., care l'a sfătuit să renunțe de bună voie la postul său. Kohn a ascultat de sfatul Papei și a demisionat. Motivul demisiunii e nu-numai călcarea secretului spovedaniei; ci și împrejurarea, că Dr. Kohn trăia în mare dușmanie cu tot clerul din diecesa sa. Toate acușele ridicate contra lui s'au dovedit de îndreptățite. Dr. Kohn nu va mai fi nici membru în casa Seniorilor din Viena.

* **Prelegere poporală** ilustrată cu ajutorul aparatului „Skiotikon“, a avut loc (Duminecă seara) în școala primară gr. or. română din Brașovul-vechiu. Prelegerea a fost deschisă de d-l prof. N. Bogdan, secretarul despărțământului „Asociațiunii“, care a arătat în liniamente generale chemarea „Asociațiunii“, și însemnătatea prelegerilor populare. După aceasta d-l prof. A. Ciortea, și-a ținut prelegerea. Într'o serie de 20 tablouri bine reușite d-l Ciortea a ilustrat cu ajutorul aparatului „Skiotikon“ scenele mai importante din răzbiul ruso-româno-turc din 1877 după textul opului d-lui Coșbuc „Povestea unei coroane de oțel“. În timp ce d-l prof. Ciortea esecuta proiecțiunile interesante, elevul din cl. IV reală George Armăsar cetea textul corespunzător. La sfârșitul prelegerii a exprimat părintele Maximilian d-lui conferențiar mulțămăta poporului din Brașovul vechiu. Poporul numeros, care deabia încăpuse în sala școalei, a urmărit cu o deosebită atențiune și plăcere prelegerea izbucnind, la fine în ștrigate nesfârșite de „Trăiască“. Viitoarea prelegere va avea loc Duminecă în Dêrste despre „Dunărea ungu-rească“ și „Dunărea românească“.

Convocare.

Stim. dd. membrii învățători ai despărțământului Timișorii, aparținători Reuniunii învățătorilor dela școalele populare gr. or. române confesionale din proto-

popiatele Timisoara, Belinț, Comlăușul-mare și Lipova se convoacă la adunarea generală ordinară pe ziua de 1/14 Aprilie (Joi după s. Paști) 1904, la 9 oare a. m. în localitatea școalei confesionale române din Mehala, — a conmembrului învățător dl Dimitrie Roman cu notificarea: cumcă tot atunci, la 8 ore a. m. se va oficia și chemarea Duhului sfânt în sf. biserică română de acolo, la care pt. dd. membrii învățători sunt invitați a lua parte în corpore.

Obiectele:

1. La 9 ore a. m., ascultarea prelegerei din limba maghiară a conmembrului Dimitrie Roman, învățător în Mehala.

2. Deschiderea adunării generale.

3. Constatarea membrilor prezenți.

4. Ascultarea disertațiunii, având de obiect: „Cine să catechizeze în școala poporală?“ ce se va ceti din partea conmembrului Dimitrie Olariu, învățător în Pobda.

5. Consultări și respective conclusiuni atât față de prelegerea ținută, cât și cu avuta disertațiune.

6. Avisați de on. comitet al reuniunii noastre, în conformitatea concluserilor aprobate de Ven. Consistor din adunarea generală dela 12 Septemvrie n. 1901 a Reuniunii:

a) Designarea unei comisiuni la întreprinderea colectelor din contribuiri benevole, în scopul fondului de stipendii pentru fiii învățătorilor și învățătoarelor dela școalele noastre confesionale române;

b) Consultări la unele reguli de ortografie română;

c) Adnotarea scăderilor observate în sistema actuală administrativă și didactică.

7. Presentarea raportului anual al președintelui, cassarului și al bibliotecarului.

8. Eventuale propuneri și interpelări.

9. Restaurarea funcționarilor din despărțământ, pe un nou period de trei ani.

10. Defigerea locului pentru proxima adunare generală.

Observare. Intru-cât relativ cu timpul fisic între orele a. m. nu s'ar putea eshauria peste tot obiectele din program, ședința apoi se continuă la 2 ore p. m.

Stim. dd. membri învățători ai despărțământului se avisează a-se achita atât cu taxele ordinare restante, cât și cele ale fondului de stipendii aparținător la Reuniunea noastră; acestea din urmă se vor înainta însă la cassarul central dl Dimitrie Roman, învățător în Mehala.

Dat din ședința biroului ținută în Fabricul-Timișorii, la 27 Februarie (11 Martie) 1904.

Constantin Micu,
notar.

Ioan Mateica,
președintele despărț.

Concurs.

În lipsa de competenți, neputându-se îndeplini parochia vacantă de clasa primă, din parochia gr. ort. rom. din Cherechiu, protopopiatul Șiria (Világos), devenită vacantă prin decedarea regretatului preot Teodor Stan, se escrie concurs nou, cu termin de alege pe 2/15 Aprilie, 1904.

Beneficiul încopeiat cu aceasta parochie este: a) sesiunea parochială, constătătoare din 40 jughere pământ arător, prețuit în 1600 cor.; b) despăgubirea pentru pășune: 96 cor.; c) usufructul unui intravilan parochial cu cânepiște 50 cor.; d) 20 șinice de

grâu, ca competența de bir, solvind ulterior, la finea anului, din fundațiunea de bucate à 10 cor. = 200 cor.; e) venitul ștolar și anume: dela boteze (molitva moașei) câte 40 fileri, dela cununii 4 cor., dela înmormântări mici, până la 7 ani, 2 cor. dela înmormântări mari de rând, la oameni cu pământ, dela 4—10 cor., la oameni fără pământ, 4 cor.; ear pentru înmormântări cu paradă, dela 10—16 cor. după împrejurări, deci cu acest venit, ștolar, care aproscimativ face 200 cor., întreg beneficiul acestei parohii este: 2146 cor.

Din venitul acesta detragându-se toate dările, cari fac cam 256 cor., rezultă un venit curat de: 1890 coroane.

Doritorii de a ocupa aceasta parohie sunt avisați, ca petitele lor, instruite conform §-lui 15 litera a) din Regulament pentru parohii și adresate comitetului parochial din Cherechiu, să le suștearnă Reverendisimului D-n George Popoviciu, protopop în Șiria până la 30 Aprilie st. v. 1904, esclusive, ear până la expirarea termenului de concurs, cu observarea §-lui 18, din Regulamentul sus-atins, să se prezenteze în sf. biserică din Cherechiu, pentru a-și dovedi desteritatea în oratorie și rituale.

Din ședința extraordinară a comitetului parochial din Cherechiu, ținută la 22 Februarie, v. 1904.

Pentru comitetul parochial.

Gavriil Ardeleanu,
preș. com. par.

Ioan Nicoroiu,
not. com. par.

Cu știrea mea: *George Popoviciu,* protopop al Șiriei.

—□—

2—3

În conformitate cu Înalta dispozițiune cnsistorială Nr. 8199/1903, se escrie concurs pentru îndeplinirea în mod definitiv a postului de învățător dela cl. I. din comuna Căpălnaș protopresbiteratul Lipovei cu termen de 30 zile dela prima publicare în foaia „Bis. și Școala.“

Emolumentele sunt: 1) Salar în bani: 600 cor. 2) Pentru conferință 20 cor.; 3) Pentru scripturistică 10 cor.; 4) Pentru lemne pentru învățători și încălzitul salei de învățământ 72 cor.; 5) Doaué jugere pământ fânaș „Vadu Lupului“ 6) Cortel liber cu 2 odăi și cuină, cu ocol și edif. necesar și grădina de 1/4 jug. pentru legume; 7) Dela înmormântări, unde va fi poftit, taxa de una coroană.

Alegândul inv. este îndatorat se conducă și strâna strângă în biserică, fără altă remunerațiune.

Recursele ajustate cu documentele legale prescise și cu declarațiunea, că dreptul la cvincvenal după serviciul prestat eventual în altă comună, de când și-l compută, adresate Com. par. djn Căpălnaș, au a se subșterne până la termenul sus indicat P. T. D-lui protopop Voicu Hamsea în Lipova (Lippa), ear recurenții sunt avisați a se presenta în sfta biserică din Căpălnaș în vre-o Duminecă ori sârbătoare spre a-și arêta desteritatea în cântare și tipic.

Din ședința comitetului parochial din Căpălnaș, ținută la 30 Ianuarie 1904.

Alexandru Mocsonyi
preș. com. par.

Ioan Micu,
not. com. par.

În conșelegere cu mine: *Voicu Hamsea,* protopreshiter.

—□—

2—3

Licitațiune minuendă.

Pe basa conclusului Venerabilului Consistor gr. or. rom. din Arad de dto 10/23 Iulie 1903 Nru 3805/1903, prin aceasta se publică licitațiune minuendă pentru edificarea unei școale gr. or. rom. în comuna Cerneteaz (prot. Timișorii) pe ziua de 14/27 Martie a. e. la 11 oare a. m. în localitatea școalei superioare de aici.

Prețul de esclamar e statorit în sumă de 4768 cor. 53 fil. Licitanții vor avé să depună, înainte de începerea licitațiunei, vadiul de 10% în bani gata sau în hârtii de valoare acceptabile.

Comitetul parochial își rezervă dreptul, fără considerare la rezultatul licitațiunei, a da în întreprindere lucrarea de mai sus aceluia maestru licitant în care va avé mai multă garanță.

Planul și proiectul de spese se pot vedé în cancelaria oficiului parochial din loc.

Cerneteaz, la 23 Februarie 1904.

Nicolae Micușia,
paroch.

—□—

2—3

Premiat cu premiul I la București în 1894.

SCULPTOR ROMÂN.

Am onoare a aduce la cunoștința On. d-ni preoți și învățători precum și întreg On. public român următoarele:

Ca sculptor de lemn sunt în poziție să servesc în ori-ce vreme cu ori-ce fel de lucru de sculptură și măsurit pentru sfințele noastre biserici creștinești etc. d. e.:

Iconostase (Temple) Strâni, Tronuri, Scaune, Chivote, Uși, Răpizi, Cadre, etc.,

în ori-ce stil s'ar recere, cu cele mai moderate prețuri. Construesc Planuri după dorință. Pentru toate lucrurile mele iau garanță deplină că sunt de prima calitate atât ca lucru cât și ca artă.

Atrăgând atențiunea On. public asupra impregiurării, că chiar buna cuviință ar aduce cu sine ca bisericile noastre românești prin măestri români să se înfrumșezeze:

Rog bunăvoința în special a Onor. oficii și comitete parochiale.

Cu tot respectul semnez

IOSIM IULIU BOSIAC,
sculptor în Berliște, poșta Jâm (Banat).

Promovat cu distincție de școla de sculptură